

se polovica ove knjige odnosi na industrijski Japan, ta neujednačenost ne umanjuje njezinu vrijednost.

Biblioteka *Homines, tempora, loci* zagrebačke izdavačke kuće Barbat već niz godina obogaćuje hrvatsko izdavaštvo s prijevodi-ma stranih autora. Ova je knjiga dobrodošla hrvatskoj historiografiji i pridonosi širenju spoznaja o svjetskoj povijesti. Držim da će za profesionalno zainteresirane povjesničare ova knjiga, zbog svojih svježih razmišljanja, svakako biti poticaj u traženjima novih putova pisanja povijesti. Što se tiče povijesti Japana, nadam se da će ovo djelo biti poticaj da se i u Hrvatskoj domaći autori okrenu izučavanju povijesti i kulture, kako Japana, tako i čitave Azije.

Ozren Kosanović

Boris Golec, *Ormož v stoletjih mestne avtonomije. Posesna, demografska, gospodarska, socialna, etnična in jezikoslovna podoba mesta ob Dravi 1331-1849, Založba ZRC SAZU i Mestni arhiv Ptuj, Ljubljana 2005., str. 187*

Komparativno istraživanje gradova i gradskih naselja uz rijeku Dravu trebalo bi biti jedan od prioriteta budućih historiografskih nastojanja. Knjiga koju je napisao Boris Golec je do sada najbolje napisana monografija o pojedinačnom gradskom naselju uz rijeku Dravu za razdoblje kasnoga srednjega i ranoga novoga vijeka.

Konceptija je knjige kombinacija najmodernijih historiografskih pristupa i metoda kombiniranih s odličnim rezultatima slovenske urbane historije. Autor u uvodu objašnjava svoj koncept i zašto je za istraživanje uzео razdoblje od 1331. do 1849. godine, a to su godine koje se poklapaju sa razdobljem gradske autonomije. U uvodu piše: "Ormož je bil obravnovanih petsto let obstoja mestne avtonomije po videzu in

strukturi tipično celinsko mestece z mestnimi pravicami (od 1331.), lastno samoupravo, bližnjim gradom – sedežom teritorijalnega zemljiškega gospostva Ormož, obdarjen z rečnim pristaniščem ter do konca 18. stoletja obdan z jarkom in obzidjem. Kot edini med mesti Slovenske Štajerske ni nikoli postal deželnoknežje, temveč ostal t.i. privatno mesto..."

Nakon uvoda autor je prikazao stanje dosadašnjih istraživanja i raspoloživih izvora. Obrada izvora počinje s cjelinom "Posestno-demografska podoba mesta". Ormož je cijelo vrijeme bio mali grad "pred 19. stoletje tudi ni imel več kot 500 prebivalcev, kolikor je v predindustrijski dobi znašala meja med miniaturnimi in majhnimi mesti. Po velikosti je Ormož vseskozi ostajal na repu sloveskoštajerskih mest in bil obenem med najmanjšimi mesti slovenskega prostora." U analizi stanovništva autor, na osnovi iscrpne analize demografskih podataka, donosi obavijesti ne samo o Ormožu nego i o susjednim gradskim naseljima (Maribor, Ptuj, Celje, Sl. Gradec, Sl. Bistrica, Brežice itd.). U sklopu demografske analize posebno se zanimljivim dijelom čini onaj koji govori o strukturi stanovništva i upravo taj dio istraživačkih rezultata može poslužiti za komparaciju slovenskih gradskih naselja s hrvatskima u istraživanom razdoblju. Dodatnu vrijednost ove cjeline daju brojne tablice, grafikoni i slikovni izvori koji na vizualan način približavaju prošla ormoška stoljeća suvremenim čitateljima i istraživačima.

Važan dio knjige čini cjelina "Socialnogospodarska slika ormoškega življenja". U njoj je autor na najbolji mogući način prikazao društveno-gospodarsku povijest Ormoža. I u ovom dijelu ne nedostaje grafikona koji ukazuju na raznorodnost i strukturu zanimanja te gospodarskih djelatnosti kojima su se bavili ovdašnji stanovnici. Kako bi olakšao snalaženje istraživačima i ostalim zainteresiranim za ovu knjigu, autor je na str. 68

priložio preglednu kartu Ormoža iz 1824. s ubilježanim starim kućnim brojevima.

Autor je odlično predstavio i svoja istraživanja u cjelini "Izvor mestnega prebivalstva in njegova etnično-jezikovna podoba". Iz tablica i podataka iznesenih u tekstu moguće je vidjeti podrijetlo stanovništva, no, uvjeren sam da bi se preglednost i korisnost podataka mogla bolje upotrijebiti u komparativnim istraživanjima da je autor dobivene podatke pokušao prezentirati kartografskim prikazima. To djelomično nadoknađuje grafikom na str. 79.

Posebno su zanimljive opaske koje govore o slovensko-hrvatskim jezičnim prožimanjima i međuučjecajima. Na str. 114 autor piše: "Tudi tu je še en dejavnik, ki poraja specifično vprašanje o razmerju med ormoščino in kajkavsko hrvaščino. Ne gre le za razumljive jezikovne interference zaradi neposredne geografske bližine – mesto je na južni strani od Hrvaške delila le struga reke Drave, na vzhodni pa sta ga rečna in cestna prometnica v zelo kratkem času privedli do ogrskega Medžimurja, temveč za vprašanje, kako močan vpliv na ormoški govor oziroma leksiko je v obravnavani dobi imal cerkveni kajkavskohrvaški jezik. Njegovi elementov v že omenjenih prišestnih obrazcih iz okoli 1700 nemreč tudi laičnemu očesu ni moč prezreti." U bilješci 252 se nadovezuje: "Izraziti kajkavizmi so denimo: varaške pravice, hoču pomoči, baratšag ili pajdaštvo imati, tako mi Bog pomozi i blažena devica Marija majka Božja. – Meščanska prisega se v naslovu celo imenuje "hrvaška" (Juramentum Ciuis Croaticae), kar pa ima drugačen pomen kot danes. V 18. stouletju namreč kot "hrvaščino" označujuje prleške obmejne govore nekako od Sv. Jurija ob Ščavnici do Velike Nedelje, še posebej pa govor Središča ob Dravi."

Knjizi je dodan sažetak na njemačkom jeziku te priloge "Ormoški hišni posestniki", "Popis prebivalcev Ormoža iz let 1723 in 1724" i "Popisi in drugi viri posestnega značaja 1323-1705". Ovi objavljeni popisi

i izvori predstavljaju dragocjeni prilog za daljnje obrade i usporedbe. Na kraju knjige je popis arhivskih izvora te objavljenih izvora i literature.

Istraživanja koje je povjesničar Boris Golec poduzeo za Ormož odličan su putokaz kako je na najbolji način moguće iskoristiti raspoložive izvore za razdoblje od preko pet stoljeća (od 14. do 19. stoljeću). Vjerujem da će se nakon znanstvenog skupa o 750 godina Maribora uskoro tiskati pregled povijesti i ovoga grada, a svoju moderno pisanu iscrpniju studiju ili monografsku obradu za razdoblje 16. do 18. stoljeća čeka i Ptuj. Za isto razdoblje je slabo obrađena povijest pograničnih hrvatskih gradova uz rijeku Dravu – Čakovca i Varaždina, koji tek čekaju svoje istraživače povijesti pisane suvremenom historiografskom metodologijom. Boris Golec je, svjesno ili nesvjesno, monografijom o Ormožu otvorio put slovensko-hrvatskoj suradnji istraživanja pograničnih gradova uz rijeku Dravu sa slovenske strane. Možda je sada na redu da hrvatska historiografija dâ primjeren odgovor barem jednom slično koncipiranom monografijom kojoj istraživanja Ormoža mogu biti lijep uzor. U svakom slučaju knjiga o Ormožu je dragocjen prilog historiografiji podravskih prostora i važan prinos slovenskoj urbanoj historiji.

Hrvoje Petrić

Josip Ante Soldo *Grimanijev zakon. Zakon za dalmatinske krajine iz 1755.156. godine.* (Prir. Nikša Stančić) Golden marketing – Tehnička knjiga. FF Press – Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2005., 174 str.

Knjiga Josipa Ante Solde *Grimanijev zakon. Zakon za dalmatinske krajine iz 1755.156. godine* nastala je u okviru projekta "Temeljni dokumenti hrvatske povijesti" koji vodi

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

Godina LIX
Zagreb 2006.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LIX, str. 1-338, Zagreb 2006.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Suizdavač

Srednja Europa, d.o.o.

Redakcijski odbor

Slaven Bertoša, Mirjana Gross, Tvrko Jakovina

Ivan Kampuš, Franko Mirošević, Ivica Prlender

Tomislav Raukar, Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa *Historijski zbornik* su referirani u publikacijama:

ABC Clio

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u

Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje

Objavljivanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

Grafička priprema i tisak:

Ibis-grafika, IV Ravnice 25, Zagreb